

דף הרחבות לנושא – הלכות מתוך סדרת הלכות שמיטה "לאכלה" ולא להפסד יחידה מספר 10

❖ פגיעה בספיחים בשביעית

בהמשך היחידה נעסוק במשנה האומרת שאסור להשאיר את הדלעת שגדלה בשמיטה כדי להשתמש בזרעים בשנה הבאה. האחרונים דנים אם ניתן להוכיח משם שמותר לגרום לפירות שביעית להתקלקל. הרב קנייבסקי מעיר שלכאורה אם מדובר בספיחים, שאסור לאכול, אדרבה, טוב לעקור אותם ולאפשר להם להתקלקל! מה האפשרות האחרת? אדרבה, החזון איש הולך צעד הלאה, ותוהה שמא מותר לקלקל את הספיחים בידיים!

דרך אמונה - ביאור ההלכה הלכות שמיטה ויובל פרק ז הלכה יח

ויש לעיין, למה לא פריך על כל ספיחין שמצווה לעוקרן? ובחזון איש שביעית סימן ט' ס"ק ו' מסתפק בכל ספיחין אם מותר לאבדן ביד, ד"ל כיון שחכמים אסרום באכילה מותר לאבדן ביד

נכתוב בלשונונו כמה מן הראיות שהרב קנייבסקי דן בהם:

- א. במסכת מנחות (דף פ"ד ע"א) הגמרא דנה אם מותר להקריב את העומר מתבואת השביעית, שהרי אסור לשרוף יבול שביעית! אך לכאורה תבואת השביעית היא ספיחים, משמע שאסור לשרוף ספיחים. הוא דוחה את הראיה הזו, מכיוון שיתכן והדיון הוא על דין התורה, לפני שחז"ל תקנו את איסור הספיחים.
- ב. במשנה (שביעית פרק ז משנה ב) נאמר שיש לבער את הספיחים לפני ראש השנה, למרות שהכוונה היא להשמיד אותם! ברם יתכן ושם מדובר על תקנה מקומית, להשמיד את הספיחים הללו לפני כניסת השנה החדשה, ואין זה מתיר להשמיד את הספיחים מוקדם יותר בשנה.
- ג. בירושלמי דנים בשאלה אם מותר לחתוך את עלי הארטישוק, שהרי יש בזה פגיעה במאכל בהמה. מצד שני, מדובר בפגיעה בספיחים!
- ד. מותר לשרוף תרומה הטמאה בטומאה דרבנן, למרות שלכאורה יש בכך פגיעה בקדושה שמדאורייתא איננה פגומה! הרב קנייבסקי מציע שיש גזירת הכתוב, "משמרת תרומותי" – מה שאינו ראוי לאדם אין חובה לשמור.

❖ ראיית הגרש"ז להיתר דילול פירות

בירושלמי (פסחים פרק ו הלכה א) מובא המעשה המפורסם על הלל הזקן, שלימד את חכמי ארץ ישראל כיצד מקריבים את הפסח כאשר ערב פסח חל בשבת, ובכך זכה בנשיאות. חכמי ארץ ישראל שאלו אותו כיצד ניתן להביא את סכין השחיטה המקדש. אמר הלל שיניחו אותו בין קרני השם. הם שאלו אם מותר להשתמש בבהמה בדרך זו. הלל מוכיח מפרה אדומה, הנפסלת אם עולה עליה עול, ואף על פי כן מותר להניח את סכין שחיטתה עליה, ודאי שאין בכך שימוש פסול בקדשים. הגרש"ז (בקובץ המעיין כח) מוכיח מכאן שמותר לנצל את הדבר הקדוש לצורך העלאת קדושתו. אם כך, מותר לדלל את פירות השביעית אם זה יוסיף כוח לפירות השביעית שבאותו העץ. (כמובן שיש מקום להבחין בין השימוש בפרה ובשה לצורך שחיטתם ממש, לבין איבוד תפוח זה בכדי שאחיו שמאותו העץ יגדלו, וקל וחומר כאשר מדובר בעצים שונים. ובכל זאת, הראיה חביבה).